

ראשונים בעולם: ניצחנו את הקורונה ומה הלאה?

מבזק קצר שהתפרסם השבוע באתרי החדשות מספר את פלא הימים הללו¹: "ניצולת מטוס סבנה לראש הממשלה: תן לי להתחסן בארץ".

פטריסה שטרן, יהודייה תושבת בלגיה, הייתה ילדה בת 6 כשעלתה בשמיני במאי 1972 על טיסת חברת "סבנה" מבריסל לתל אביב. באמצע הטיסה זינקו ארבעה מחבלים לתא הטייס והכריזו על חטיפת המטוס. הם השגו בקפדנות על הקברניט כשהנחית את המטוס בתל אביב ודרשו שחרור 315 מחבלים מאש"ף או שיפוצצו את המטוס על הקרקע ברימונים ומטעני נפץ.

בעיצומו של משא ומתן ארוך שניהלה הממשלה עם המחבלים, פרץ צוות סיירת מטכ"ל בראשות אהוד ברק לתוך המטוס וחיסל את המחבלים. בין הבחורים שפרצו פנימה כשהם לבושים בסרבלי לבנים של טכנאים היה מפקד צוות בסיירת מטכ"ל בשם בנימין נתניהו, שנפצע קל בזרועו.

השבוע, אחרי כמעט חמישים שנה, נפגשו שוב דרכיהם של פטריסה ונתניהו. כיום היא אישה בת 55 שלא מצליחה לחזור לחייה השגרתיים בגלל הקורונה שמכה בעוצמה ביבשת האירופית והיא מבקשת מנתניהו להציל אותה שוב: לאפשר לה לעלות ארצה ולקבל בהקדם את החיסון.

אלו ימים של הארת פנים אלוקית כשאנחנו הראשונים בעולם שזוכים לשבת משפחות שלמות בליל הסדר. קו ישר מחבר בין יציאת מצרים לפני 3333 שנה ובין יציאת מצרים השנה, וכשאמר "בכל דור קמים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם" תהיה לכך משמעות מיוחדת גם לגבי ההצלה מהקורונה. לא עוד מראות קשים כבשנה שעברה, שאישה אלמנה או גבר בודד יושבים לבדם בלילה המשפחתי בשנה, אלא "בנערינו ובזקנינו, בבנינו ובבנותנו נלך, כי חג ה' לנו".

צריך להודות לאנשי המדע שנבחרו להיות שלוחי ההשגחה, אבל אין זה רק דרך הטבע. די לראות מה קורה באירופה: הם הימרו על החיסונים של חברת הענק אסטרזניקה והמבצע נתקע כי התגלו ספקות לגבי יעילות החיסון. הדבר היותר מדהים הוא שהחיסונים של חברת פיזר **מיוצרים על אדמת גרמניה ובלגיה**, אבל הם נשלחים לארץ לפני שמקבלים אותם השכנים. רצה הקב"ה שהאינטרסים של מדינת ישראל ייפגשו עם ליבו היהודי של מנכ"ל פיזר, אלברט בורלא, בן להורים ניצולי שואה בקהילת סלוניקי המפוארת, כדי שנזכה להיות הראשונים השמחים בשמחת החג.

והשאלה היא מה הלאה? מה משמעות הארת הפנים הזו ומהי מחייבת אותנו?

משפט יפה אומר: רבים פוחדים להיכשל, אבל רבים יותר פוחדים להצליח. אנשים נמנעים לעשות שינוי שיביא אותם לפרוץ למחוזות חדשים כי הם פוחדים מהאחריות הכרוכה בהצלחה ובשינוי ההרגלים שיבוא בעקבותיה. גם אנו נבהלים להודות שקרה לנו נס והקב"ה האיר פניו אלינו, מפני החשש מהמחיר של ההצלחה: מההבנה שהקב"ה מצפה מאתנו למשהו מיוחד. אבל רגע החסד הזה, מחייב אותנו להפשיל שרוולים ולחשוב על משמעות החסד האלוקי.

אנו רוצים לדון בכך באמצעות שלוש נקודות מהותיות שעומדות במרכז ליל הסדר: א. חובת הכרת הטוב והדגשת החלק היפה בחיינו. ב. החובה להקדיש את הכוחות שקיבלנו עבור השליחות היהודית הייחודית. ג. האחריות הספציפית כלפי השכנים והידידים עימם אנו עומדים בקשר.

¹ <https://www.israelhayom.co.il/article/861775>

שזה לא יעשה רק בתור "וצונו". אי אפשר לעמוד בפני ההורים ולומר 'אני מוזג לכם כוס תה כי ה' אמר', או 'אני מציל את העני ממוות כי ה' אמר', אלא הקב"ה רוצה שזה יעשה כאופי.

בכך מבאר השפת אמת את אי אמירת הברכה על ההגדה של פסח: אנו מתכנסים להודות לקב"ה על הנסים שמלווים אותנו 3333 שנה. כל אויבינו כבר אינם, כל אלו שרדפו אותנו נעלמו מהמפה. הם הטריפו את העולם בשעתו וחלפו כמו שלא היו כאן מעולם ואילו אנחנו נותרנו היחידים לספר עליהם.

[הזכרנו בשנים הקודמות את הרעיון הנפלא של המהר"ל מפראג: למה נקרא הלילה "ליל הסדר"? מה כל כך מסודר בו? הרי זה בעיקר ליל הבלגן עם הילדים ששופכים יין על הספה... אלא הלילה הזה מעיד שיש סדר בעולם. שיד נעלמה שולטת בעולם לפרטי פרטים. אם אנחנו אוכלים אותן מצות ואותו מרור 3333 שנה – המאכל העתיק והשורד בעולם – אז העולם הזה מנוהל ברמת הדקויות].

ותכונת הכרת הטוב הזו אמורה לפרוץ מאתנו. איננו פותחים עם ברכה 'וצונו להודות', כי זאת אמורה להיות תכונה, אופי ספונטאני: יהודי רואה את הטוב, מבחין בו, חוגג אותו ומספר עליו.

סוף קונטרס אחרון לספר כלי חמדה: בשם בעל שפת אמת, שאין מברכים על סיפור יציאת מצרים, כיון דמצד השכל גם כן אנו חייבים להודות ולהלל, כדברי הגמרא: עבד שמוציא אדונו לחרות ונותן לו ספּו וזהבו חייב לשבחו. ולכן לא תיקנו על זה ברכת 'אשר קדשנו במצותיו וצונו'.

וכמה שהמסר הזה מהפכני: טבעו של אדם לראות את הרע. אנו מתוכנתים לחפש את מה שחסר. זה "עוורון סלקטיבי". מחלה שגורמת לנו להיות עוורים ליתרונות של האנשים היקרים לנו ולהבחין בזכוכית מגדלת בחסרונות שלהם. מעולם לא חנה אדם בחניה ציבורית ועצר מישהו ואמר: "תודה, חנית נהדר והשארת מקום לזה שיבוא אחרך". אבל אם פעם אחת יחנה עקום, בתוך רגע יקפצו הנשמות הטובות: "הלו, אין לך עיניים?! אתה לא רואה את קוי החנייה?!"².

אתם מכירים את זה: שבע וחצי בערב, הגבר חוזר מהעבודה מותש ולא חושב על כלום. הוא רק רוצה להגיע הביתה וליפול על הספה הראשונה שתימצא בדרכו. פתאום רוטט הוואטספּ: "היי יקירי, אכפת לך לקנות שני דברים בסופר?". הוא מאבד נשימה, זה הדבר האחרון שבא לו, אבל אתמול היה בקורס זוגיות ואמרו שצריך לתת הכול בשביל האישה. אז הוא מחזיר: "בטח מה שתבקשי".

בתגובה מגיעה הודעת וואטספּ עם 150 פריטים, כאילו מחר ליל הסדר. הוא בולם את עצמו לא להתפרץ, עוצר בסופר דני, קונה הכול ואפילו מעלה בכוחות עצמו הביתה. הוא מניח את השקיות באפיסת כוחות בסלון, ואז זה מתחיל: הגברת מציעה בשקית הראשונה ופולטת: "שוב קטשופ של אסם?! כמה פעמים אמרתי לך שאני לא סובלת את הקטשופ שלהם? טוב, אז גם את הדבר היחיד שאתה עושה בבית, גם אותו אני אעשה. חבל שביקשתי ממך בכלל..."

מהכיוון השני: האישה חזרה מותשת מהעבודה, היא בקושי עומדת על הרגליים ומתחילה משמרת שניה של טיפול בילדים, תוך כדי עשר משימות נוספות: להחזיר טלפונים שהצטברו על הדסק בעבודה, לקפל כביסה ולעבור על שיעורי הבית של הילדים. בשש בערב, הלב שלה מתחיל לדפוק. עוד מעט הגבר שלה יחזור והוא אוהב ארוחת ערב מושקעת. אין לה כח, היא לא סובלת לבשל, אבל היא רוצה לעשות לו טוב והיא נעמדת על יד הסירים.

הוא נכנס הביתה, מוצא שולחן ערוך והמילים הראשונות שלו הן: "עוד פעם הקציצות האלו?! יעני, מה שאימא שלך לא הכינה גם את לא מכינה?!".

² **בדיחה:** תינוק חמוד גדל ולא דיבר. כל הניסיונות לשעשע אותו לא הוציאו מילה מהפה שלו. ההורים נדדו אל טובי המומחים, נירולוגים, רופאי אף אוזן גרון, קלינאי תקשורת ופסיכולוגים, אבל כולם נתקלו בתעלומה. "הילד אינו אילם. הוא מסוגל לדבר, אבל לא מוציא מילה מהפה". ערב אחד, הילד כבר היה בן חמש והמשפחה ישבה לארוחת ערב. פתאום הוא אמר: "איכס, המרק לא טעים". האימא כמעט התעלפה. "שמוליק, אתה יכול לדבר, אז למה שתקת עד היום?" – "לא יודע, עד עכשיו הכול היה בסדר ולא היה מה לומר..."

למה הדבר דומה? מרצה נכנס לכיתה ובידו דף לבן עם נקודה שחורה. הוא שאל את הסטודנטים מהם רואים? אחד אמר: "נקודה שחורה". השני אמר: "נקודה שחורה". וכך גם השלישי. המרצה איבד את הסבלנות וצעק: "איזה עולם רע! הדף הוא לבן, למה אתם מתמקדים בנקודה השחורה?"

הנה מילותיו החריפות של **הרא"ש אורחות חיים נה: דרך הבריות להעלים הטובות ולגלות הרעות.**

למה אנו כאלה? יש לכך סיבות רבות: ראשית, אנו רוצים יותר ממה שיש לנו. האדם הוא יצור רעב, סקרן ושאפתן ולכן לא מסוגל להנות ממה שיש לו. הוא כל הזמן עם הפנים להישג הבא וזה גורם לכך שההווה לא נחשב. שכל מה שהשגתי אינו ראוי להערכה.

אבל צריך להודות, עם כל הצער, שיש לכך סיבה עמוקה: אנו פוחדים לראות את הטוב של הזולת, כי **החוזק שלו מחליש אותי**. החיים לצד אדם מוצלח גורמים לנו לחשוש לערך עצמנו. כך חינוכו אותנו מגיל אפס לצורת חיים של טיפוס בסולם: העולם מחולק לאנשים מתחתי ואנשים מעליי והערך שלי נמדד לפי המקום שלי ביחס אליהם. האם אני מעל האחרים או מתחתיהם?

כך שהחתיירה לערך עצמי גורמת לי לחפש את החסרונות של הזולת **והחולשות שלו מחזקות אותי**. כמה כואב, כמה נכון. ראו תוספת חדה בהערה³.

כאן באה ההגדה של פסח ומתחילה בלא ברכת המצוות לפניה, כדי להפוך לנו את הראש. ראשית, כל סיפור ההגדה נועד להדגיש ולחגוג את החסדים המופלאים שמלווים אותנו כבר 3333 שנה. שנית ויתירה מכך: אנו מתחילים את ההגדה אפילו **בלא ברכה**, כדי להטמיע את גישת ראיית הטוב לתכונה עצמית, טבעית, ספונטאנית שמתרחשת מאליה.

הנה מכתב מטלטל מהרבי מליובאוויטש ביחס לחובת הכרת הטוב על עצם חסדי השגרה: **אגרות קודש הרבי יב/ער: במענה על מכתבו בו כותב מצבו ואשר כל משך ימי חייו לא ראה טוב ... כנראה שאינו מרגיש הסתירה במכתבו עצמו: איש אשר בורא עולם הזמין לו בת גילו וברכם בילדים שיחיו לאורך ימים, יאמר שלא ראה טוב מימיו?! הרי הוא כפוי טובה במידה מבהילה ... מאות ואלפי בני אדם מתפללים בכל יום להתברך בפרי בטן והיו נותנים כל אשר להם בשביל בן יחיד או בת יחידה ... והוא אשר קבל ברכה זו, וכנראה מבלי תפלה יתירה על הדבר, אינו מכיר בעושר ואושר שבזה?! ... ובאתי לעורר שאפשר זהו טעם חלישות הבריאות והעדר הרחבה בפרנסה, כיון שאינו מכיר בברכת ה' בעניין יותר עיקרי משלימות הבריאות והפרנסה, והוא הברכה בבנים ובנות הולכים בדרך ה' ... וכשיתחיל לעבוד ה' יתברך מתוך שמחה ... בוודאי תתווסף ברכת השי"ת גם בנוגע לבריאות ופרנסה.**

ואחרי שהבחננו בטוב והודינו מעומק הלב, עולה השאלה לאן לתעל את החסד שזכינו לו?

ג. נמשיך עם תמיהה אדירה שמלווה את ההגדה מיום כתיבתה ועריכתה. כך מקשה למשל הרב מאיר דן פלוצקי, חסיד גור, מגדולי רבני פולין לפני המלחמה:

3. סוף ההקדמה לספר כלי חמדה, בראשית: חכם אחד שאלני על אנשי כנסת הגדולה שתיקנו סדר הגדה של פסח: למה לא הזכירו כלל שמו של משה רבנו ע"ה? ומי שקורה כל ההגדה על הסדר, לא יתודע לו כלל שמשה רבנו היה לו איזה חלק ביציאת מצרים ... ובטח יש בזה עניין עמוק.

בניגוד גמור למצוות הכרת הטוב, שמו של מנהיג המהפכה נעלם מההנצחה ההיסטורית. ילד יהודי שיושב לשמוע את סיפור ליל הסדר, אינו יודע בכלל שעם ישראל הונהג בידי אדם שמסר נפשו עבורם

³ הגאון רבי יצחק הוטנר, שהיה ראש ישיבת חיים ברלין בניו יורק, כותב תוספת חזקה שמחדדת את הקושי באמירת תודה: המילה "הודאה" בעברית נושאת כפל משמעות: בתור הכרת טובה, אבל גם כמו "הודאה באשמה", כמו "מודים חכמים לרבי מאיר". שכן כל הודאה של הכרת טובה היא גם הודאה במובן של חולשה והרכנת ראש. היא אמירה: אני זקוק לך, לא הייתי מגיע לאן שהגעתי לולי טוב הלב שלך. ההישגים שלי נזקפים לזכות ההורים, המורים ואפילו המתחרים שלי. ובחברה תחרותית, הודאה כזו היא כישלון. היא אמירה שאני לא כה מוצלח כמו שכולם חושבים, והכי גרוע: היא מחייבת אותי להחזיר - ומה יותר גרוע מלהיות חייב למישהו? ...

בשם משה רבנו. [אם כי בדברי רבי יוסי הגלילי בהמשך ההגדה נאמר 'ועל הים מה הוא אומר: וירא ישראל את הים הגדולה ויאמינו בה' ובמשה עבדו].

ולא צריך להיות מפרש כדי לתמוה: איפה משה? איך שכחנו את מי שמסר נפשו לחזור למצרים לאחר שהיה מבוקש באשמת הריגת המצרי, השאיר את משפחתו מחוץ למצרים ולא ראה אותם יותר משנה עד שהגיעו למדבר לאחר היציאה, ונכנס שוב ושוב בארמון פרעה עד ששבר ערפו והוציאם משם?

במה פסח שונה מההזכרה בחנוכה "בימי מתתיהו בו יוחנן חשמונאי" ובפורים: "בימי מרדכי ואסתר"?

עד היכן מגיעה הפליאה? עושה רושם שבעל ההגדה מתאמץ לא להזכיר את משה, עד כדי כך שקוטע רצף פסוקים שמשה ואהרן מוזכרים בהמשך להם.

סדר 'מגיד' בהגדה: מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, שנאמר (יהושע כד): 'ויאמר יהושע אל כל העם ... בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם תרח אבי אברהם ואבי נחור ... ואתן ליצחק את יעקב ואת עשו ואתן לעשו את הר שעייר לרשת אותו ויעקב ובניו ירדו מצרים. [והפסוק הבא בספר יהושע ובעל ההגדה חותכו: 'ואשלח את משה ואת אהרן ואגף את מצרים'].

מנגד, פוסק הרמב"ם להלכה: **רמב"ם חמץ ומצה ז,ב:** ואם היה הבן גדול וחכם, מודיעו מה שאירע לנו במצרים וניסים שנעשו לנו על ידי משה רבנו, הכל פי דעתו של בן.

כך שמצופה מכל אבא להיות מקצועי ולהשלים את הפרטים החסרים בהגדה! והתמיהה עצומה.

ההסבר המקובל הוא שבעל ההגדה רוצה להדגיש את רום עליונותם ונשגבותם של הנסים במצרים, שנעשו באהבתו של הקב"ה בעצמו, כמובא בהגדה: "לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו". [להוסיף בפשטות: נסי פורים וחנוכה התעוררו מלמטה, על ידי מרדכי ומתתיהו, ואילו נס פסח התעורר מלמעלה שהרי הקב"ה עורר את משה עצמו ללכת למצרים].

כך מביא הרב ראובן מרגליות, מגאוני הדור הקודם, בהגדה של פסח בעריכתו:

הגדה של פסח: רבי יוסי הגלילי אומר ... ועל הים מה הוא אומר... ויאמינו בה' ובמשה עבדו – הגדת באר מרים: זהו הפעם היחידי שמוזכר שמו של משה רביא מהימנא בהגדה, להדגיש אמרם ז"ל 'לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף', ובכל דבר שבח ותהלה אין לכלול יצור עם היוצר ב"ה וזהו יסוד כל היהדות.

בנוסף, שמעתי פעם רעיון דרשני מבריק שאינני יודע מי מקורו הראשון: היהודי הראשון שקיים בשלמות את מצוות "והגדת לבנך" היה משה רבנו. שכן ילדי משה היו הבנים היחידים בעם ישראל שלא היו במצרים ולכן נזקקו בפסח הראשון אחרי היציאה משם, לשמוע את הסיפור ולזכרו. וכיון שההגדה הראשונה נאמרה מפי משה לילדיו – אי אפשר שמשה יספר 'אני ואני'...

ואולם לצד היופי והאמת של ההסברים הללו, סוף-סוף הלב כואב את כבודו של משה ואת ההכרת הטוב המחויבת אליו. לכן חשוב להוסיף רעיון חסידי. אקדים שלא ראיתי אצל אדמור"י חב"ד שעסקו בשאלה הזו, אבל אמר לי פעם חסיד (הרב דוד פלדמן מניו יורק, דוד רעייתי), שזכה להיות מראשי מנחילי תורת הרבי מליובאוויטש, רעיון פשוט וישיר שמתאים כל כך עם החשיבה החסידית.

זה לא שמשה לא מוזכר בהגדה, אלא להיפך: **אי האזכור הוא האזכור היפה ביותר.** הדרך הטובה ביותר לתאר את משה רבנו היא בכך שאינו מוזכר בהגדה, כי זה בדיוק היה משה: האיש שמגויס בכל מציאותו למשימה ולא רואה בעצמו אלא צינור לדבר ה'.

השבח היחיד שנאמר על משה בחייו הוא: "והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה". וידועה השאלה: כיצד היה עניו? הרי משה היה הגיבור בהיסטוריה? הוא נדרש להפגין עוצמה ולשבור את פרעה, לעמוד מול עמלק ולרוצץ את ראשו של עוג מלך הבשן - ואיך זה משתלב עם ענווה?

אדמור"י חב"ד הסבירו: הענווה של משה נבעה מהגדולה שלו, כי הבין שקיבל אוצר שלא יהיה עוד כמותו. כשאדם מצליח בקטן – הוא מסוגל לחשוב שזה שלו, אבל כשאדם מקבל כישורים של פעם בהיסטוריה, הוא יודע שזה מלמעלה. ברור לו שהוא נבחר משחר הימים למשימה נדירה ולא מגיעה

לו מחמאה על כך. משה הרגיש כמו בלדר שקיבל חבילת יהלומים נדירים להעבירם ממקום למקום. הבלדר יודע שהיהלומים אינם שייכים לו ולהיפך, מוצף מתח להשלים את המשימה הכבירה ולהוביל את החבילה לחוף מבטחים. בהערה⁴ הובא סיפור נהדר.

גרוע מכך: משה זכר שכישרון הוא לא זכות, הוא אחריות. הוא ארגז הכלים שקיבלת מהאלוקים כדי להגשים את מטרת חייו, וככל שהכישרון גדול יותר כך הציפיות גדולות יותר, ולכן משה היה עניו "מכל האדם אשר על פני האדמה". הוא הרגיש אפילו פחות מכל אחד, כי חשש שאולי אינו ממצה את הכישרון ושמה אדם אחר היה מפעיל את הכוחות הללו יותר ממנו.

ולכן משה אינו מוזכר בהגדה, כי משה לא עמד באמצע, הוא לא נוכח במרכז. הוא חש כמו חוליה בשרשרת, כמי שהניחו על ראשו כתר כדי לבצע שליחות לשנות את העולם. ולכן הדרך הטובה לספר עליו היא לא לספר עליו. וכאן תפקידו של האבא להוסיף ולהשלים את החסר, כדברי הרמב"ם לעיל.

למה הדבר דומה? ישנו וידאו שמראה עסקן אמריקאי חשוב שעובר לפני הרבי, והרבי שואל אותו האם פעל משהו בעניין החינוך עליו דיברו בעבר? אותו אדם נעצר ואינו מאמין למה ששמע. הוא אומר: "רבי, אתה מדהים, זה היה לפני 19 שנה וכל כך הרבה אנשים עברו לפניך מאז ואתה עדיין זוכר על מה דיברנו". הרבי מביט בו ישירות ואומר: "מה ייצא לקהילה שלי מזה שאני מדהים...".

ליקוטי שיחות יג/30: למרות שמשה רבינו ידע את הטוב שלו שהוא גבוה במעלה מכל אדם, מכל מקום היה עניו מכל אדם, מפני שידע אשר כל מעלותיו הוא מה שניתן לו מלמעלה... וחשב שאילו היו הכוחות הללו אצל אדם אחר, היה ג"כ במדרגה זו, ואפשר שהיה מגלה את הכוחות יותר ממנו. וזהו שאמר רב יוסף 'אל תיתני ענווה דאיכא אנא', משום שהעניו באמת הוא איש המעלה ויודע ומכיר את ערכו, וביחד עם זה אינו מחזיק טובה לעצמו לפי שידע שהכוחות והחושים שלו ניתנו לו מהקב"ה.

אם נקשר את הדברים לתקופתנו: חג הפסח מזכיר לנו את העובדה שנבחרנו מכל העמים. נרצה או לא נרצה, עצם קריאת ההגדה מוכיחה כי יש בנו משהו מיוחד, 3333 שנה של היסטוריה מוכיחים זאת. והנסים של הימים הללו מוכיחים זאת שבעתים.

ואולם, גדולה היא לא רק זכות, אלא גם אחריות. אם הקב"ה מחזיק אותנו כל כך הרבה שנים - זה מחייב ולא רק מזכה. כנראה יש לנו שליחות שאנו מוכרחים להתגייס אליה.

כך קראנו רק אתמול בהפטרת פרשת ויקרא: "עם זו יצרתי לי, תהלתי יספרו". נועדנו להיות עדות לקיומו של כוח עליון, נועדנו בכל מעשינו והווייתנו לקיים אתו חיים שלמים של תקשורת פעילה וללמד את העולם כולו על חיים מהוגנים של צדק ויושר.

ואולי המקום להתחיל ממנו הוא הידידים הקרובים אלינו: המשפחה, השכנים, והחברים לעבודה.

קרבן פסח הוא המצווה היחידה בתורה שקשורה עם שכנים. התורה מצווה "ואם ימעט הבית מהיות משה ולקח הוא ושכנו הקרוב אל ביתו במכסת נפשות". חז"ל מגדירים את הדין הייחודי בשלוש

⁴ האדמו"ר הראשון בשושלת "גור", היה החידושי הרי"ם, רבי יצחק מאיר אלטר, תלמידו וגיטו של האדמו"ר מקוצק. החידושי הרי"ם היה תלמיד חכם עצום שהפך את החסידות הקטנה לקהילה גדולה, ואולם באופן אישי היה למוד סבל: 12 מתוך 13 ילדיו נפטרו ונותרה רק בת בשם אסתר. אחרי פטירתו החליטו החסידים למנות את נכדו היחיד, רבי יהודה לייב אלטר, שנודע בתור השפת אמת. השפת אמת היה נער בן 19 וסביבו היו חסידים דגולים שגילם היה פי ארבע משלו. פעם נכנס אחד המבוגרים ושאל בפליאה מאיפה הוא לוקח את הביטחון להנהיג אנשים שיכולים להיות סבים שלו? תלמידי חכמים שהסתופפו תחת שולחנו של רבי מנדלי הגדול מקוצק?

השפת אמת השיב בסיפור: קבוצה של מטפסי הרים החליטו לטפס את ההר הגבוה בעולם, האוורסט. אחרי הכנות של חודשים הם פתחו במסע והוא היה קשה ממה שתיארו. חלקם התייאשו, חלקם איבדו חמצן בדרך ומתו, ורק בודדים הצליחו להגשים את החלום ולהגיע אל היעד. הם הניחו את הרגליים על הפסגה ונדהמו: מול עיניהם ישב ילד קטן ושיחק על פסגת ההר. זאת הייתה מכה ליוקרה שלהם, אם הוא יכול - כל אחד יכול. "איך הגעת לכאן?", שאלו המומים. הילד חייך ואמר: "לא הגעתי לכאן, נולדתי כאן...". הרמז לאותו חסיד היה ברור: לא טיפסתי למשרת האדמו"ר, נולדתי לתוכה... אבל בהקשר שלנו אפשר לומר שהשפת אמת רמז לעוד משהו: המשורה הזו לא שלי, לא עברתי תהליך כדי לזכות בגדולה העצומה הזו, אלא פשוט נבחרתי על ידי הקב"ה וכמו שבחר בי - היה יכול לבחור בך.

מילים: "הפסח נאכל בחבורה". הפסח חייב להיאכל בקבוצה. כמה ימים לפני החג, ראש המשפחה מתכנן איזה כבש הולך לקנות ואם משקל כבש ממוצע הוא מאה קילו, מובן שנדרשים הרבה אנשים לאכול את כל הבשר ולא להשאיר אחרי ליל החג. בעל הבית סופר את מספר הנפשות אצלו בבית ובהנחה שהם אינם מספיקים - עליו להזמין את השכנים להימנות על הקורבן שלו ולאכול בחבורה.

כך שקרבן הפסח מכריח את האדם לעשות משהו שהוא לא רגיל בו ולהזכיר לשכניו שפסח מתקרב. עליו להקיש על דלת השכנים ולומר: "ערב חג שמח, אני מתארגן לקראת החג ואשמח לדעת האם כבר נמניתם על קרבן? אשמח לרשום כמה נפשות אתם בבית והנכם מוזמנים להיות האורחים שלי בליל הסדר". כך ליל הסדר היה חתיכת "חגיגת מימונה" שכל הבניין ישב יחד למטה בגינה ואכל...

אנו נמצאים בתקופה נדירה על פני ההיסטוריה, שהכח נמצא בידי כל אחד ואחת מאתנו. השבוע מתקיימות בחירות ונשים לב שאין כמעט שלטי חוצות. יש הרבה פחות תשדירים ברדיו. מרכז הכוח עבר לרשתות החברתיות, שם **אני ואתה הפרסומאים**. כל אחד מעביר ומשתף ועושה לייק וכך הופך בעצמו להיות החייל של המסר. זה העולם החדש: הכוח נמצא בידיים שלנו וכל שנוטר הוא לנצל את העוצמה הזו, כדי להביא את שמחת החג וניסיון לשכנים ולידידים, ולהיות בטוחים כי גאולת מצרים תהפוך כבר השנה לגאולת עולם, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות בקרוב וכפשוטו ממש.

נסיים במשל יפה: מלך יצא פעם למסע צייד ופגש רועה צאן יפה עיניים. שבוע אחר כך יצא המלך שוב למסע ציד ושוב נעצר על יד הרועה. המלך הוקסם מהאישיות שלו וביקש ממנו להפוך להיות יועצו הקרוב. הרועה עבר לגור בארמון, התקדם בסולם הפקידות עד שהפך להיות שר האוצר.

השרים התפוצצו מקנאה וחיפשו להכשיל אותו. הם היו בטוחים שהוא מועל בכספי הממלכה. עני שהגיע מהיער ופתאום נחשף לכמויות כאלו של כסף, מוכרח שייפול ביצרו ויגנוב מאוצר המלוכה. נותר להם רק למצוא את המקום בו מחביא את הכסף. הם עקבו אחריו יום ולילה, עד שגילו כי בקצה ביתו הפרטי ישנו חדר סגור שאיש לא מורשה להיכנס אליו. רק השר עצמו כששב מבית המלוכה נכנס שם לדקות קצרות. הם ידעו שעלו על זה. הם הלשינו למלך על חדר הסתרים והמלך תבע מהשר לחשוף את החדר. השר פרץ בבכי, התחנן לוותר לו, אך כמובן שניסיונות ההתחמקות הרגיזו את המלך יותר והוא תבע להגיע עם כל השרים מיד אל החדר הסודי.

החדר נפתח והנה הם רואים חלל ריק, בפניה עומד כיסא, ולידו מקל רועים, תרמיל וחליל. הרועה הסביר: "מאותו יום בו נלקחתי מהיער והתקדמתי בסולם הדרגות, התמלאתי חשש שאסחף אחרי הגדולה ואחשוב שהכול שייך לי. אני עלול לגנוב מהכספים האדירים שעוברים תחת ידי. לכן בכל ערב אחרי העבודה, אני נכנס לכאן, מתיישב על הכיסא, לוקח בידי את התרמיל והחליל ומזכיר לעצמי איפה הייתי לולי חסדו של מלכי האהוב".

**כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל
ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב**